

הספרים, "מציאות נקלפת" או "להחליף מילה" מכוונים לתהליך של שינוי, של חשיפה. אם במעגלים רחבים, מטאפיזיים ואם במילה שתוחלף. המציאות נחשפת בהדרגה מכוחם של המכעים הפואטיים. בהחלפת המילה מסתמנת כוונת פעולה, אין ידוע מי יבצע אותה ואולם שם הפעולה מציין תמורה. ובשניהם – ציפיה לשינוי, לאמת שתיחשף וגם מרמזים לעבודת המשורר: כתיבתו היא מציאות נקלפת ובכתיבתה החלפת מילה היא הכרח לדיוק ולמיצוי המבע הפואטי.

ד"ר עופרה מצוביכהן היא מרצה בחוג לספרות באוניברסיטת אריאל.

את חייה שלה, את דפוסי התנהגותה שדומים לסבתה. כמוה, אף היא עוסקת במשרתה מרוב אהבה אך מוצאת כי נותרה "רעבה ללחם ולאהבה".

הפנייה לדמויות משפחתיות שנודעה להן השפעה מכוננת על המשוררת/בולטת בשני הספרים. בחינת מקומם בהווה מתקיימת לאורך וגם הרצון להנצחון בולט ואולי מלמד על משהו על תפיסותיהם של שני המשוררים. ולבסוף, שמות הספרים אולי ילמדו אף הם במשהו על עולמם הפואטי של השניים: גם שמות

משה גרנות

"משהו קטן וטוב"

צדוק עלון: כך גם עלה במחשבה לפניו, עמדה 2018, עמ' 71

התהייה מדוע לא תתאחדנה כל האומות (עמ' 54), את דיכוב השתיקה (עמ' 57).

עולם ההורים מתואר בספר זה, כמו בקודמיו, כעולם הרמוני שיש להתגעגע אליו וללכת בדרכו. הדובר מתגעגע לחוכמת אביו ולברכתו (עמ' 8); מתאר את בקיאותו הגדולה של אביו בטעמי המקרא, ממנו למד גם על טעמה של המציאות (עמ' 30); הוא מדמה את הוריו למלך ומלכה במשחק השחמט, אך איננו מבין מדוע הוגבל המלך בצעד אחד בלבד לכל כיוון (עמ' 31).

במטוס מלמדים את ההורים לשים על עצמם את מסכת החמצן בשעת מצוקה, ורק אחר כך על פני הילדים; לדעתו של הדובר, הנחיה זאת לא היתה מתקבלת על דעת הוריו (עמ' 64); הדובר מתייסר על השלכת נעליים בלות, כי הן מזכירות לו את כוונותיה הטובות של אמו (עמ' 50); האב רכש חלקת קבר בחייו לאם ולעצמו, ויש במעשה זה השלמה עם גזרת האל (עמ' 63); הדובר ואמו מבקרים בקברה המוזנח של הסבתא; האם הזקנה, שנוקת למקל הליכה ולסיוע של הבן, מבינה שהיא צריכה להתנתק מהמקום עד בוא שעתה (עמ' 58); הדובר מבקר בקברי הוריו, ומנסה לאזן את מספר האבנים המונחות על כל אחד משני הקברים (עמ' 66; וראו עוד שירים על הוריו בעמ' 49, 56, 61, 62, 65).

החתימה אל הטוב מופיעה בשירים המתארים את יחס הדובר אל כלבתו: הכלבה תולה בדובר עיניים גדולות, ומבטה מרמז על כך שהיא כאילו נהנית מזיו השכינה, כאילו היא מצפה לישועה (עמ' 15). הדובר מבקש ללטף כלב נחיייה של עיוור, אך זה נאסר עליו כי לכלב יש משימה, ואסור להסב את תשומת לבו ממנה, וכאן נולדת תובנה שהנאמנות של הכלב לארדוני דומה לנאמנות של גרמי השמים (עמ' 18); וכן הדובר מודע עד מאוד לטוב לבה של כלבתו (עמ' 12). כמו רבים מהאמינים, גם הדובר מתלבט בשאלה כיצד האל הטוב ברא את הרע, וההנחה המתבקשת היא שמן הסתם האל עצמו מתייסר על בריאתו זאת (עמ' 25). וכן, יש בספר שני שירי האהבה, שאין כמוה לנחם על כל הרע שבעולם (עמ' 10, 11).

הספר הוא קטן מידות, ספרון, אבל הוא באמת משהו קטן וטוב.

הטלוויזיה מרעיפה מדי פעם איזו חדשה טובה, אחרי רצף החדשות הפוליטיות הקשות, והיא מכנה חדשה טובה זאת בשם "משהו קטן וטוב"; נראה לי שכך יש להכתיר את ספר השירים החדש הזה של צדוק עלון, בעל פורמט מיניאטורי (12X16.5 ס"מ), ומספר עמודים מועט (בעריכתה של גל קוסטוריצה).

אני התוודעתי לשלושה מספריו הקודמים: אנסה הקולמוס ואראה (שירים 2012), האילם ומפוחית הפה (סיפורים 2015) וספר ההגות שפינוזה – רצינואליסט ומיסטיקן (2016), וכך התוודעתי למוטיבים השולטים ביצירתו:

התבוננות פילוסופית בטבע האדם ובבריאה; געגועים לעולם ההרמוני של ההורים המנוחים, והלקחים שנבעו מעולם זה אל ילדותו ובגרותו של הדובר; חתימה ללא ליאות אל הטוב.

כמי שעמל על הרוקטורט שלו בהנחיית פרופ' ירמיהו יובל על שפינוזה, הרי שההגות של שפינוזה, של משפיעיו ושל מושפיעיו תחלהל בשיריו וסיפוריו. כאן נמצא את הגותו של

פרמינידס, פילוסוף שקדם לסוקרטס, על היש והאין, על המציאות והחלוף (עמ' 7; ראו גם עמ' 23; מאחר שאין לשירים שמות, יצינו רק מספרי העמודים). את תרגומיהם של יעקב קלצקין וירמיהו יובל לאמרה של שפינוזה על הקשר בין הכרת הדברים ובין הבנת האלוהות (עמ' 16), את נושא "האופנים" בתורת שפינוזה והקשר שלהם ל"עצם" ול"תארים" (עמ' 21), ציטוט על מהות האושר אצל עמנואל קאנט (עמ' 41). למדור זה של שירי הגות אפשר לשייך גם את השירים המזכירים את אצבע אלוהים (עמ' 19), את קיומנו בזמן, קיום מלא עצב ודמעות (עמ' 20), את האוקסימורון "איי-היות היותי" (עמ' 25), את השם שמחבק את הפאן (עמ' 27), את השוואת קיומנו להליכתו של לוליין על חבל (עמ' 29), את